

17.05.2021

Asia/5

§ 380

Lausunto tarkastuslautakunnalle vuoden 2020 arviointikertomuksesta

HEL 2020-006250 T 00 03 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Veronika Honkasalon ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Mauno Rönkkö, erityissuunnittelija, puhelin: 310 36279
mauno.ronkko(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Tarkastuslautakunnan lausuntopyyntö, kaupunginhallitus
- 2 Arviointikertomus 2020 hyväksytty 13.4.2021

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa tarkastuslautakunnalle vuoden 2020 arviointikertomuksen suosituksista seuraavan lausunnon:

Tilintarkastuksen johdosta annettujen suositusten seuranta

Arviointikertomuksen mukaan tilintarkastaja on raportoinut tarkastuslautakunnalle vuosien 2018–2019 tarkastuksissa toistuvasti esille nousseista talouden ja hallinnon hoidossa havaituista puutteista. Annetuista suosituksista hyötyvät myös ne, jotka eivät ole olleet tarkastuksen kohteena.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

kaupunginhallituksen tulee

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

- varmistaa, että tilivelvolliset ryhtyvät viivyttämättä tilintarkastajan antamien suositusten mukaisesti toimenpiteisiin havaittujen epäkoh-
tien poistamiseksi.

Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan näkemykseen ja keho-
taa tilivelvollisia ryhtymään viivyttämättä tilintarkastajan antamien
suositusten mukaisesti toimenpiteisiin.

Kaupunginhallitus toteaa, että kaupungin sisäisen tarkastuksen kriittis-
ten toimenpidesuositusten osalta on otettu käyttöön menettely, jossa
kesken olevien toimenpiteiden edistymistä seurataan ja niistä rapor-
toidaan kaupungin johdolle kuukausittain. Kaupunginhallitus kehottaa
kaupunginkansliaa selvittämään, soveltuuko vastaava menettely myös
tilintarkastajien antamien suositusten seurantaan.

Sitovien toiminnan tavoitteiden arviointi 2020

Tarkastuslautakunta on esittänyt oman arvionsa siitä, ovatko talousar-
viossa asetetut sitovat toiminnan tavoitteet ja niiden toteutumista ku-
vaavat mittarit toteutuneet. Tarkastuslautakunta arvioi, että kahden ti-
linpäättöraportoinnin mukaan toteutuneen tavoitteen toteutumiseen ei
voitu ottaa kantaa, ja että kahden liikelaitoksen tavoiteasetannassa on
kehitettävää.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

Palvelukeskus Helsingin tulee

- selkeyttää sitovien toiminnan tavoitteiden esittämistapaa siten, että
se on yhdenmukainen talousarviossa ja tilinpäätöksessä sekä ta-
lousarvion eri kohdissa.

kaupunkiympäristön toimialan tulee

- selkeyttää talousarviossa asiakaspalautteen vastaamisen tavoitea-
jan mittaria, jotta sen toteutumisen tulkinta on yksiselitteinen.

pelastuslaitoksen tulee

- selkeyttää talousarviossa sairauspoissaolojen ja VATU-
menettelyiden toteutumisen mittareita siten, että niille asetetaan ta-
voitetasot.

Kaupunginhallitus toteaa, että talousarvion valmisteluohjeita tarkenne-
taan. Toimialojen ja liikelaitosten tulee laatia sitovat toiminnan tavoitteet
ja niille asetetut mittarit huolellisesti talousarvion valmisteluohjeita nou-
dattaen. Kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosaston tulee huoleh-
tia kaupunginvaltuustolle esitettävää talousarvioehdotusta valmistelles-

saan, että asetetut tavoitteet ja niiden mittarit ovat talousarvion valmisteluohjeiden mukaiset. Tarvittaessa tavoitteita ja niiden mittareita tulee tarkistaa yhdessä toimialojen ja liikelaitosten kanssa.

Talouden tunnuslukujen kehitys

Kaupungin talous on arviointikertomuksen mukaan vakaalla pohjalla. Vuonna 2020 tulo-rahoitus pysyi korkeana valtion maksamien kertaluonteisten koronakompensaatioiden ansiosta.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

kaupunginhallituksen tulee

- varautua kasvaviin kustannuksiin, jotka johtuvat koronapandemian aiheuttamasta hoito- ja palveluvelasta sekä oppimisvajeesta.

Kaupunginhallitus toteaa, että talousarvion noudattamisohjeiden mukaisesti koronasta aiheutuvia kustannuksia seurataan lautakunnissa talouden ja toiminnan seurannan yhteydessä. Koronaviruksen aiheuttaman poikkeustilan vaikutuksia seurataan ja ennakoitaan tehostetusti, jotta menojen kasvu ja mahdollinen verotulojen kasvun hidastuminen voidaan ottaa mahdollisimman hyvin huomioon kaupungin taloudenpidossa. Hoito- ja palveluvelasta sekä oppimisvajeesta aiheutuvat kustannukset koskevat kaikkia kuntia ja valtio tulee saada jatkossakin osallistumaan niiden rahoittamiseen.

Olympiastadionin perusparannus- ja uudistamishanke

Olympiastadionin rakennushankkeen rahoittajina ovat toimineet Helsingin kaupunki ja Suomen valtio ja hanketta on valvonut opetus- ja kulttuuriministeriön asettama ohjausryhmä. Hankkeen alkuperäinen kustannusarvio on ylittynyt merkittävästi. Eniten kustannuksia on nostanut lisä- ja muutostöiden suuri määrä.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

kaupunginhallituksen tulee

- varmistaa, että yhteisrahoitteisissa hankkeissa hankkeen ohjauksesta, valvonnasta ja niiden toteuttamiseen liittyvästä toimivallasta sekä varautumisesta kustannustason muutokseen sovitaan yksityiskohtaisesti ennen kuin hankkeen enimmäishinnasta päätetään.

kaupunkiympäristön toimialan tulee

- varmistaa, että kaupunginvaltuuston päätettäväksi tuotavien hankkeiden toteutussuunnitelmat ovat riittävän pitkälle vietyjä ja korkeaa

laatuisia ja että niistä laaditaan mahdollisimman luotettava kustannusarvio. Lisäksi on varmistettava urakoitsijan sitoutuminen hankkeen kustannustehokkaaseen toteuttamiseen.

Kaupunginhallitus toteaa, että epävarmuus hankkeiden kustannusarvioissa pysymisessä ei ole lähtökohtaisesti vain yhteisrahoitteisten hankkeiden ongelma. Kyse on ennen kaikkea hankkeen tavoitteiden asettamisesta, tavoitteiden sitovuudesta ja mahdollisuuksista tarkistaa hankkeelle asetettuja tavoitteita, mikäli hankkeen sitoutuvat kustannukset alkavat merkittävästi poiketa enimmäishinnan pohjana olevasta kustannusarviosta.

Kaupunginhallitus toteaa, että valtio on uudemmissa yhteisrahoitteisissa hankkeissa edellyttänyt hankepäättöstä ennen hankkeiden valtion rahoitusosuuden varaamista ja samalla rajoittanut valtion rahoitusosuuden enintään suunnitelman mukaisen kustannusarvion tasoon ja edellyttänyt, että rahoitukseen liittyvät yksityiskohdat sovitaan erikseen.

Kaupunginhallitus katsoo, että tulevissa yhteisrahoitteisissa hankkeissa tulee kaupungin tavoitteena olla ensisijaisesti se, että rahoitusosuudet säilyvät alkuperäisen hankepäättöksen mukaisina hankkeen loppuun asti. Lisäksi kaupunginhallitus katsoo, että jatkossa hankkeille perustettaville ohjausryhmille tulee antaa riittävä toimivalta hankkeiden tavoitteiden uudelleen tarkastelemiselle, mikäli hankkeiden rahoituksellisissa edellytyksissä tapahtuu merkittävä muutos enimmäishinnan päätöksentekohetkeen verrattuna. Tarvittaessa hankkeiden muuttuneet kustannusarviot tai kustannusarviossa pysymiseksi tehtävät tavoitteiden muutokset tulee saattaa kaupungin hallintosäännön mukaisesti päätettäväksi, ennen kuin kaupunkia koskevia sitoumuksia kolmansille osapuolille annetaan.

Kaupunginhallitus toteaa lopuksi, että tarkastuslautakunnan esitys edellyttää etenkin suurten hankkeiden käsittely- ja päätösprosessin kehittämistä kohti kaksivaiheista päätöksentekoa. Ensimmäisen vaiheen päätöksessä päätettäisiin hankkeen sitovista tavoitteista ja toteutukseen tähtäävän suunnittelun käynnistämisestä. Hankkeen toteutus päätös tehtäisiin vasta pidemmälle vietyjen suunnitelmien perusteella, jolloin samassa yhteydessä olisi mahdollista päättää yksityiskohtaisemmin hankkeen ohjauksesta, valvonnasta ja niihin liittyvästä mahdollisesta erillistoimivallasta sekä varautumisesta kustannustason muutokseen. Samalla päätettäisiin hankkeen enimmäishinta. Kaksivaiheinen päätöksenteko sisältyy valmisteilla oleviin tilahankkeiden käsittelyohjeisiin.

Asuinalueiden eriytymisen ehkäisy

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Alueiden välisen eriytymisen hillitseminen on keskeisellä sijalla Kaupunkistrategiassa 2017–2021. Arviointikertomuksen mukaan Helsinki ei ole toteuttanut riittävästi maankäytön ja asuntopolitiikan toimenpiteitä asuinalueiden eriytymisen ehkäisemiseksi, sillä alueiden eriytyminen ei ole vähentynyt.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan tulee

- kokeilla merkittävimpiin ARA-vuokrakeskittyymiin kuuluvien yksittäisten talojen muuttamista asumisoikeustaloiksi ja valtion korkotuen päätyttyä harkita yksittäisten talojen peruskorjaamista omistustaloiksi, jotta asuntojen hallintamuotojakauma vastaisi asumisen ja maankäytön toteutusohjelman tavoitteita kaikilla alueilla.
- hyödyntää raidehankkeiden myötä parantuvaa alueiden saavutettavuutta täydennysrakentamalla ja palveluita kehittämällä.

kaupunkiympäristön toimialan tulee

- määritellä selkeät vastuut ja menettelytavat lähijunaliikenteen asemanseutujen ja ostoskeskusten yhteiselle hallinnoinnille varsinkin tilanteissa, joissa eri tahojen omistus hankaloittaa kehittämistä.

Kaupunginhallitus toteaa, että Kaupunkiuudistus -toimintamalli on osa kaupunginvaltuuston hyväksymää Asumisen ja siihen liittyvää maankäytön toteutusohjelmaa 2020. Kaupunkiuudistus on uusi työkalu alueellisen eriytymisen ehkäisemiseksi ja vetovoiman kasvattamiseksi. Sen kohdealueiksi on valittu Malminkartano-Kannelmäki, Malmi ja Mellunkylä. Tarkoitus on kohentaa asuinalueiden viihtyisyyttä ja houkuttelevuutta kokonaisvaltaisesti eri toimialojen toimesta sekä mahdollistaa laadukas täydennysrakentaminen. Kaupunkiuudistusalueet on valittu osaksi ympäristöministeriön koordinoimaa Lähiöohjelmaa 2020-2022. Lähiöohjelman aikana Helsinki panostaa 9 miljoonaa euroa kaupunkiuudistusalueiden ympäristön suunnitteluun ja kehittämiseen.

Tehokkainta eriytymisen ehkäisemisessä on tehdä monenlaisia toimenpiteitä riittävän isolla volyyymilla, kuten Myllypurossa on tehty. Paikallisen asuntokannan hallintamuotojakauman tasapainottaminen muuttamalla yksittäisiä ARA-vuokrataloja asumisoikeustaloiksi tai omistustaloiksi vaatii monia toimenpiteitä ja monia näkökulmia. Mikäli arvioidaan, että jossakin yksittäisessä kohteessa tilanne vaatii talokohtaisia toimenpiteitä, todennäköisesti tällainen muutos on tarkoituksenmukaisinta tehdä peruskorjauksen yhteydessä. Etnistä segregaatiota lisäävä vieraskielisen väestön pistemäinen keskittyminen on ollut viime vuosina voimakkaampaa muussa kuin ARA-vuokrakannassa. Tehokkaampaa ja nopeampaa on lisätä alueilta puuttuvia hallintamuotoja uu-

disrakentamisen keinoin, jolloin vastataan myös kaupungin korkeisiin asuntotuotantotavoitteisiin.

Kaupunginhallitus toteaa, että kaupunkiympäristön toimialan ja kaupunginkanslian tulee arvioida yhteistyössä säännöllisesti raidehankkeiden ympäriltä löytyvä asuntorakentamisen potentiaali sekä huolehtia rakentamiskelpoisuudesta ja etenemisestä synkronissa liikennehankkeiden suhteen. Kokonaisuutta seurataan aluerakentamisen johtoryhmän ja liikennehankkeiden ohjausryhmän toiminnassa.

Kaupunginhallitus pitää lähiliikenteen juna-asemien kehittämistä tärkeänä ja toteaa, että Helsingin lähijuna-asemien mahdollista omistajuuden muutosta mm. tarvittavien investointien ja saavutettavien hyötyjen osalta selvitetään tarkemmin.

Positiivisen diskriminaation määrärahan vaikutukset peruskouluissa

Peruskouluille on jaettu positiivisen diskriminaation määrärahaa vuodesta 1999 alkaen. Määrärahan osuus on noin prosentti perusopetuksen koko budjettirahoituksesta ja sen jakoperusteita on päivitetty muuttaman vuoden välein. Myönteisen erityiskohtelun määrärahoilla toteutettuja toimenpiteitä pidetään vaikuttavina ja niiden koetaan vähentävän lasten ja nuorten koulunkäyntiin liittyviä alueellisia eroja.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee

- jatkaa positiivisen diskriminaation määrärahojen jakamista myös oppilaaksiottoalueille.

Kaupunginhallitus toteaa, että toimialan tulee pyrkiä systemaattiseen, pitkäjänteiseen ja ennakoitavaan taloussuunnitteluun, kehittää määrärahojen jakoperusteita tarvittaessa ja pyrkiä kohdentamaan myös positiivisen diskriminaation määrärahat niin, että niillä saavutetaan asetettujen tavoitteiden kannalta vaikuttavin lopputulos.

Mukana-ohjelma ja Me-koulukehittäminen syrjäytymisen ehkäisemiseksi peruskouluissa

Mukana-ohjelma on eriarvoisuuden vähentämisen sekä lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyn kaupunkistrategiahanke vuosina 2017–2021. Ohjelmaan kuuluvan Me-hankkeen tarkoituksena on tuottaa kokonaisvaltaisen huolenpidon malli, jossa ovat mukana oppilas, hänen vanhempansa, lähipiiri ja koko kouluyhteisö. Peruskouluissa on edistetty Mukana-ohjelman ja Me-koulukehittämisen mukaisia toimenpiteitä, joista on myös hyviä tuloksia.

17.05.2021

Asia/5

Arviointikertomuksessa todetaan, että

kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee

- osoittaa pysyvä resurssi peruskouluille lasten ja nuorten eriarvoisuuden ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi tehtävään työhön niillä alueilla, joilla huono-osaisuutta esiintyy keskimääräistä enemmän. Resurssi mahdollistaa sen, että kouluissa voidaan jatkaa tai käynnistää Me-koulukehittämisessä ja kouluvalmentajamallissa luotuja hyväksi koettuja toimintamalleja.

Kaupunginhallitus toteaa, että kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee toimialalle osoitettuja määrärahoja kohdentaessaan ottaa huomioon kaupunkistrategian tavoitteet. Hyväksi havaitut hankkeet ja pilotit tulee saattaa osaksi normaalia toimintaa. Hankkeina käynnistynyttä toimintaa vakinaistettaessa on arvioitava eri hankkeiden kehittämistoimenpiteillä saavutetut, todennetut myönteiset tulokset, varmistettava, että vakinaistettava toiminta ei ole päällekkäistä muun toiminnan kanssa, ja että se tukee muun toiminnan kehittämistä tuottavuutta parantavasti.

Päihteiden käyttäjien palvelut

Päihdepalveluissa on kehitetty kaupunkistrategian tavoitteiden mukaisesti sekä haittoja vähentäviä, että hoidollisia palveluita. Haittoja vähentäviä palveluita on kehitetty erityisesti Symppis-päiväkeskuksissa ja hoidollisia palveluita päihdepoliklinikoilla ja nuorisoasemalla. Palveluihin pääsyn kynnyksiä on madallettu. Koronapandemia on osin lykännyt vuodelle 2020 suunniteltua hoitojen ja toiminnan kehittämistyötä.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- varmistaa, että kaupunkilaisilla ja päihdepalvelujen asiakkaila sekä yhteistyökumppaneilla on saatavilla riittävät ja ajantasaiset tiedot päihdepalveluista, päihdehoitopaikoista yhteystietoineen sekä päihteiden käyttäjien hoitopoluista.
- lisätä päihdepalvelujen yhteistyötä lastensuojelun palvelujen kanssa.
- kehittää päihdepoliklinikoiden ja nuorisoaseman potilaiden motivointia hoitoon sitoutumisessa.

Kaupunginhallitus toteaa, että toimialalla on tehostettu päihdepalveluihin liittyvää tiedotusta ja otettu käyttöön uusia viestintäkanavia mm. jalkautuvassa työssä ja sosiaalisessa mediassa. Sosiaali- ja terveystoimialan internet-sivuja uudistetaan käyttäjäystävällisemmiksi.

Kaupunginhallitus toteaa, että päihdepalvelut tekee tiivistä yhteistyötä lastensuojelun kanssa ja sitä kehitetään edelleen. Matalan kynnyksen palveluja on lisätty ja nuorisoasematoimintaa laajennetaan.

Kaupunginhallitus toteaa, että psykiatria- ja päihdepalvelujen asiakkaiden ja potilaiden sitoutumista hoitoon turvataan toipumisorientaation mukaisella toimintatavalla. Lisäksi panostetaan työntekijöiden koulutukseen ja työnohjaukseen sekä uusitaan työohjeita.

Lastensuojelun sijaishuollon riittävyys

Arviointikertomuksen mukaan lastensuojelun sijaishuollon tasoa voidaan pitää määrällisesti tyydyttävänä, mutta se ei vastaa täysin asiakkaiden tarvetta. Sijaishoitopaikkoja ei ole tarjolla tarpeen mukaisesti, ja henkilöstöstä on pulaa.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- turvata lastensuojelun henkilöstön saatavuus erityisesti lastensuojelun sosiaalityössä ja laitoshoidossa, jotta lastensuojelulain mukaiset tehtävät voidaan hoitaa.

Kaupunginhallitus toteaa, että sosiaali- ja terveystoimialan tulee huolehtia siitä, että lakien mukaiset tehtävät tulevat hoidettua ja niissä edellytetty mitoitus täyttyy. Palvelurakennetta kehitettäessä tulee huomioida myös palvelujen tarjoamiseen tarvittavan henkilöstön saatavuus.

Kaupunginhallitus toteaa, että sosiaali- ja terveystoimialalla on työskennelty systemaattisesti useita vuosia lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden saatavuuden ja pysyvyyden parantamiseksi ja henkilöstövaje on tältä osin vähentynyt merkittävästi viime vuosina. Lastensuojelun laitoshoidon ohjaajien (amk) ja vastaavien ohjaajien (amk) rekrytoinnissa on haasteita. Lastensuojelun henkilöstön saatavuuden ja pysyvyyden kannalta keskeinen tekijä on henkilöstön työhyvinvointi, joka on vuoden 2020 Kunta10 -tulosten mukaan kehittynyt myönteisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriö on valmistelemassa lastensuojelulain muutosta sosiaalityön ja laitoshoidon henkilöstömitoituksista, joita esitetään tiukennettavaksi portaittain lähivuosina. Erityisesti laitoshoidon kaavailtu henkilöstömitoitus lisääisi henkilöstötarvetta ja heikentäisi henkilöstön saatavuutta merkittävästi lähivuosina. Mitoituksia ei tulisi kiristää ilman samanaikaisia kansallisia toimia alan houkuttelevuuden parantamiseksi.

Sukupuolten tasa-arvon edistäminen kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

17.05.2021

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla on alettu toteuttaa kaupungin palvelujen tasa-arvosuunnitelman ja yhdenvertaisuussuunnitelman sukupuolten tasa-arvoa edistäviä toimenpiteitä.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tulee

- kehittää kävijätietojen keräämistä liikuntapalveluissa siten, että liikuntavuorojen kävijämääriä voitaisiin seurata sukupuolittain ja tietoa voitaisiin hyödyntää esimerkiksi tasa-arvoisemmassa vuorojen jaossa.
- arvioida ja mahdollisuuksien mukaan toteuttaa Helsingin kaupungin ylläpitämien liikunta- ja ulkoilupaikkojen sukupuolivähemmistöille soveltuvat intiimitilat -selvityksen toimenpidesuosituksen.
- edistää turvallisempien tilojen periaatteiden käyttöönottoa liikuntapalveluissa laajemmin kuin vain yhdessä toimipisteessä.

Kaupunginhallitus toteaa, että toimialan liikuntapalveluissa on käsitelty kävijätietojen sukupuolittaista seuranta. Sukupuolitietoja asiakkaista on mahdollista saada esimerkiksi ohjatun liikunnan ilmoittautumisjärjestelmän kautta ja teknisiä keinoja muiden palvelujen asiakkaiden sukupuolitietojen keräämiseen selvitetään. Avustuksia ja liikuntapaikkavuoroja hakevien seurojen hakemustiedoista ilmenee, paljonko seuran toiminnassa on mukana naisia, miehiä, sekä alle 20-vuotiaita tyttöjä ja poikia.

Kaupunginhallitus toteaa kuitenkin, että kaupunginvaltuusto hyväksyi 31.3.2021 (§ 73) kaupunginhallituksen vastauksen Kati Juvan valtuustoaloitteeseen, jossa esitettiin kaupungin käyttämien kaavakkeiden saattamista sukupuolineutraaleiksi. Valtuuston tahdon mukaisesti toimialojen ja liikelaitosten on muutettava henkilötietojen kokoamiseen käytettävät lomakkeet sellaisiksi, joissa sukupuolen kirjaamiseen on käytössä neljä vaihtoehtoa: ”mies”, ”nainen”, ”muu” ja ”en halua vastata”.

Kaupunginhallitus toteaa, että liikunta- ja ulkoilupaikkojen sukupuolivähemmistöille soveltuvat intiimitilat -selvityksen toimenpidesuosituksia on toimialalla linjatusti tarkoitus toteuttaa, kun rakennetaan uusia liikuntapaikkoja, tai peruskorjataan nykyisiä liikuntatiloja.

Kaupunginhallitus toteaa, että toimialalla on tarkoitus laajentaa Turvallisen tilan toimenpiteiden laatimista Yrjönkadun pilottikohteen jälkeen myös muihin liikuntapalveluiden toimipisteisiin.

Kiireettömään hoitoon pääsy terveysasemilla

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Kiireetön hoito toteutuu terveysasemilla yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta lain mukaisessa määräjassa, mutta ei kaupungin tavoitteiden mukaisesti ja yhdenvertaisella tavalla. Toteutuneiden käyntien odotusajassa esiintyy alueellisia eroja, ja yksittäisten terveysasemien erot ovat suuria. Pääasiallinen syy kiireettömään hoitoon pääsyn ongelmiin on lääkärripula.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- varmistaa, että kiireettömään hoitoon pääsy toteutuu kaikilla terveysasemilla terveydenhuoltolain mukaisesti.
- kehittää terveysasemien lääkärin työoloja siten, että työkuorma koetaan kohtuulliseksi kaikilla terveysasemilla.
- kehittää edelleen lääkärin rekrytointia ja pysyvyyttä terveysasemilla.
- järjestää terveysasemilla lääkäreille riittävät kouluttautumismahdollisuudet.
- kehittää kiireettömään hoitoon pääsyn tilastointia, jotta terveysasemien erot ja haasteet ovat tunnistettavissa.

sosiaali- ja terveystoimialan tulee yhdessä kaupunginkanslian kanssa

- varmistaa, että Helsingin terveysasemien lääkärin palkat ovat kilpailukykyisiä.

Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan suositukseen, että sosiaali- ja terveystoimialan tulee varmistaa, että kiireettömään hoitoon pääsy toteutuu kaikilla terveysasemilla terveydenhuoltolain mukaisesti.

Kaupunginhallitus toteaa, että toimialan tulee selvittää mahdollisuudet terveysasemien lääkärin työolojen kehittämiseen siten, että työkuorma koetaan kohtuulliseksi.

Kaupunginhallitus toteaa, että toimialan tulee jatkaa lääkärin rekrytoinnin ja terveysasemilla pysyvyyden edistämisen kehittämistä.

Kaupunginhallitus toteaa, että terveysasemien lääkäreiden kouluttautumismahdollisuuksia tulee lisätä.

Kaupunginhallitus toteaa edelleen, että kiireettömään hoitoon pääsyn tilastointia tulee kehittää ja yhdenmukaistaa.

Kaupunginhallitus toteaa, että kaupunginhallituksen päättämän pidemmän aikavälin palkkakehityssuunnitelman tarkoituksena on lisätä kaupungin houkuttelevuutta työnantajana sekä suunnitelmallisesti nostaa palkkausta erityisesti niissä ammattiryhmissä, joissa kaupungilla on

osaavan henkilöstön saatavuuteen liittyviä palkkakilpailukykyhaasteita. Palkkakehityssuunnitelma laaditaan vuosittain korotustarvekartoitusten pohjalta, jossa kartoitetaan kriittisimmät ammattiryhmät toimialojen, virastojen ja liikelaitosten johdon ja henkilöstöammattilaisten sekä kaupunginkanslian yhteistyönä.

Vuoden 2020 palkkakehityssuunnitelmassa painotettiin muiden kriittisten ammattiryhmien lisäksi myös terveysasemien lääkäri- ja hoitotyötä sekä sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen lääkäryötä. Toimenpiteitä sitouttaa terveyskeskuslääkäreitä Helsingin kaupungille jatkuvasti haastavassa rekrytointitilanteessa on jatkettu myös vuoden 2021 palkkakehityssuunnitelmassa.

Perusopetuksen yhteisöllinen oppilashuolto

Yhteisöllinen oppilashuolto on pääosin oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaista, mutta kuraattori- ja psykologipalveluihin pääsyssä oli osittain viivettä.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetuksen oppilashuollon tulee

- varmistaa, että oppilaat saavat psykologi- ja kuraattoripalveluja lain mukaisessa määrääjassa.
- varmistaa, että koulut kutsuvat huoltajat mukaan koulun yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän kokoukseen vähintään kerran lukukaudessa.
- varmistaa, että koulut seuraavat säännöllisesti oppilaiden hyvinvointia yhtenäisellä ja vertailukelpoisella tavalla.
- seurata kuraattori- ja psykologimitoituksen toteutumista dokumentoidusti.

Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan suositukseen lain mukaisen määrääjän noudattamisesta.

Kaupunginhallitus toteaa, että toimialan on huolehdittava siitä, että koulut kutsuvat huoltajien edustajat mukaan oppilashuoltoryhmän kokouksiin.

Kaupunginhallitus toteaa, että toimialan tulee huolehtia siitä, että koulut ottavat käyttöön ja hyödyntävät tarjolla olevia yhdenmukaisia välineitä oppilaiden hyvinvoinnin seurantaan.

Kaupunginhallitus toteaa lisäksi, että toimialan tulee huolehtia siitä, opetuslautakunnan vuonna 2014 tekemän mitoituserustetta koskevan

päätöksen mukainen toteutunut kuraattorien ja psykologien määrää suhteessa oppilaisiin dokumentoidaan.

Osallistuvan budjetoinnin toteutuminen kaupunkiympäristön toimialalla

Kaupunkiympäristön toimiala on pääosin toteuttanut osallistuvaa budjetointia kaupungin linjausten mukaisesti. Hankkeiden toteuttamisprosessi on edennyt kokonaisuudessaan hyvin. Kaupunkilaisten laajamittaisessa, vähemmän aktiivisten ryhmien osallistamisessa on parannettavaa.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan tulee

- yhteistyössä rajata osallistuvan budjetoinnin tavoitteet ja hankkeet siten, että tavoitteet voidaan saavuttaa hankkeille varatuilla resursseilla.
- kehittää hankkeiden kokonaiskustannusten seurantaa ja varmistaa, että kustannuksista saadaan oikeat tiedot.

kaupunkiympäristön toimialan tulee

- varmistaa, että kaupunkilaisten saatavilla on oikeat ja ajantasaiset tiedot osallistuvan budjetoinnin hankkeiden etenemisestä.
- kehittää osallistuvan budjetoinnin hankkeista viestimistä monikanavaisiksi ja monikieliseksi. Viestinnässä on paremmin huomioitava ne kaupunkilaiset, jotka eivät seuraa sosiaalista mediaa tai muita digitaalisia kanavia.

Kaupunginhallitus toteaa, että päättäessään 4.5.2020 (§ 279) osallistuvan budjetoinnin nykyisistä reunaehdoista ja toteutusperiaatteista, kaupunginhallitus ei päätenyt asettamaan osallistuvan budjetoinnin tavoitteisiin ja ehdotusten reunaehtoihin ehdottoman tarkkoja rajoituksia.

Reunaehdot on pyritty pitämään hyvin yleisellä tasolla, jotta ne säilyisivät ymmärrettävinä ja ohjaisivat ehdotusten sisältöjen valmistelua kaikkein kriittisimmissä kohdissa kuitenkin liikaa niitä rajoittamatta. Yleisen tason reunaehdoilla on haluttu turvata riittävän matala kynnys ideoida toimintaa ja mahdollistaa monipuolisten hankkeiden toteuttaminen. Yhdenvertaisia osallistumismahdollisuuksia tukee se, että prosessi ja käsiteltävät asiat ovat riittävän selkeitä ja osallistuminen ei vaadi kaupunkilaiselta erityisosaamista ja investointihankkeiden suunnittelun yksityiskohtien hallitsemista.

Osallistuvan budjetoinnin toisella kierroksella on yhteistyössä toimialojen kanssa tuotettu tietoa kustannuksista ja suunnitteluun vaikuttavista reunaehdoista, jotta kaupunkilaiset voivat laatia entistä selkeämpiä ja

riittävän tarkkuustason ehdotuksia kustannusten ja tarvittavien resurssien arvioimiseksi. Ehdotusten yhteiskehittämiselle ja kaupungin ja kaupunkilaisten väliselle keskustelulle on varattu enemmän aikaa verrattuna ensimmäiseen kierrokseen. Ehdotusten yhteiskehittäminen ja valmistelu on ollut kaksivaiheinen ja se on jaettu alueelliseen ja teemalliseen yhteiskehittämiseen. Tavoitteena on ollut valmistella ensin ehdotuksia alueellisesti kaupunkilaisten kanssa, siten, että ne ovat riittävän konkreettisia ja selkeitä tullessaan toimialalle kommentoitavasi ja viimeisteltäväksi teemalliseen yhteiskehittämiseen.

Kaupunginhallitus toteaa, että osallistuvan budjetoinnin hankkeiden kustannuksia seurataan hankkeittain investointi- ja käyttötalousmenoitain. Taloushallintopalvelut laatii tarvittavat raporttipohjat ja perustaa projektinumerot toimialan ilmoittamien hanketietojen pohjalta. Toimialat vastaavat hankkeiden toimeenpanosta ja niihin liittyvistä hankinnoista ym. menoista, menojen kirjaamisesta ja tiliöinneistä sekä seuraavat hankekohtaisten budjettien käyttöä. Kanslian osallisuus ja neuvonta - yksikkö seuraa ja raportoi osallisuusrahaston kokonaisuuden toteutusta ja käyttöä osana kaupungin talousarvion seurantaa.

Nykymallin mukaan toimialojen ennen äänestystä laatimat kustannusarvioinnit ovat olleet hankkeiden kustannusraami, josta ei ole voinut poiketa. Ensimmäisellä kierroksella joistain hankkeista jäi rahaa käyttämättä ja ne palautuivat osallisuusrahaston pääomaan. Joissain hankkeissa on ollut ennakoimattomia yllättäviä kuluja, joita ei ole jälkikäteen ollut mahdollista kirjata hankkeen menoksi osallisuusrahastoon.

Kaupunginhallitus toteaa, että osallistuvan budjetoinnin hankkeiden seurantasivusto on tärkeä kokoava kanava, joka mahdollistaa osallistuvan budjetoinnin kaikkien hankkeiden toimeenpanon seurannan helpposti yhden verkkosivun välityksellä. Hankkeiden seurantasivustolla tieto on saatavilla myös ruotsin ja englannin kielellä. Osallistuvan budjetoinnin projektiryhmä seuraa säännöllisesti hankkeiden etenemistä. Kaupunginkanslia ohjaa ja tukee kokonaisviestintää ja toimialat vastaavat hankkeiden etenemisen yksityiskohtaisemmasta viestinnästä.

Kaupunginhallitus toteaa 4.5. 2020 (§ 279) vahvistamiensa osallistuvan budjetoinnin toteutusperiaatteiden mukaisesti, että osallistuvan budjetoinnin toteutuksen eri vaiheista viestitään laajasti hel.fi -sivuilla, kaupungin sosiaalisen median pääkanavissa, Helsinki-kanavalla, toimialojen palvelupisteiden diginäyttöillä ja ilmoitustauluilla, osallisuuden uutiskirjeessä ja stadiluotsien sosiaalisen median kanavissa. Osallistuvan budjetoinnin viestinnässä hyödynnetään myös ulkomainontaa sekä perinteistä printtimediaa, kuten joka kotitalouteen jaettavaa Helsinki-lehteä ja kaupunginosien paikallislehtiä. Viestintä on kaksikielistä ja keskeisistä viestintämateriaaleista ja ohjeista tuotetaan myös muita kie-

liversioita (selkosuomi, englanti, viro, venäjä, somali, arabia). Toimialojen tulee noudattaa viestinnässään kaupunginhallituksen vahvistamia periaatteita.

Nuorten vaikuttamismahdollisuuksien toteutuminen

Kaupunki on osin edistänyt nuorten vaikuttamismahdollisuuksia kaupungin päätösten ja linjausten mukaisesti. Nuorten aloitteiden käsitteilyprosessi koetaan raskaaksi, ja aloitejärjestelmän kehittäminen sujuvammaksi ja vuorovaikutteisemmaksi on ollut hidasta. Nuorisoneuvoston vaikuttamismahdollisuuksia on edistetty esimerkiksi läsnäolo- ja puheoikeudella toimialalautakunnissa.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee

- edelleen tiivistää yhteistyötään nuorten vaikuttamismahdollisuuksien tuomisessa konkreettiseksi osaksi koulujen ja oppilaitosten toimintaa ja opetusta.

kaupunginkanslian tulee yhdessä toimialojen kanssa

- varmistaa, että toimialoilla vastauksia valmistelevat ovat vuorovai-
kutuksessa aloitteen tekijän kanssa.

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tulee yhteistyössä kaupunginkanslian kanssa

- keventää nuorten aloiteprosessia.

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tulee

- lisätä nuorisovaaleja koskevaa yhteistyötä yksityisten ja valtion kou-
lujen ja oppilaitosten kanssa.

Kaupunginhallitus toteaa päättäneensä 12.2.2021, että sen jälkeen, kun tarkastuslautakunnan arviointi nuorten vaikuttamismahdollisuuksista on valmistunut kesällä 2021, kaupunginhallitukseen tuodaan esitys nuorten aloitejärjestelmän uudistamisesta.

Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan suositukseen, että kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee tiivistää yhteistyötään nuorten vaikuttamismahdollisuuksien konkretisoinniksi osaksi opetusta.

Kaupunginhallitus toteaa, että kaupunginkanslian tulee täsmentää nuorten aloitteita valmisteleville asiantuntijoille annettavaa ohjeistusta

siten, että vastauksia valmistelevat ovat vuorovaikutuksessa aloitteen tekijän kanssa.

Kaupunginhallitus toteaa, että nuorten aloiteprosessin keventämismahdollisuudet tulee selvittää.

Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan suositukseen, että kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tulee lisätä nuorisovaaleja koskevaa yhteistyötä yksityisten ja valtion koulujen ja oppilaitosten kanssa.

Rakentamisen ja rakennusten käytön päästöjen vähentäminen

Hiilineutraali Helsinki 2035 -ohjelman rakentamiseen ja rakennusten käytön liittyviä toimenpiteitä on toteutettu etenkin rakennusten käytön päästöjen vähentämiseksi. Työ rakentamisen päästöjen vähentämiseksi jatkuu.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

kaupunkiympäristön toimialan tulee

- varmistaa, että Ilmastovahdin kaikkien Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpiteiden tiedot ovat ajan tasalla.
- esittää aiempaa useammasta Ilmastovahdin toimenpiteestä vaikutusarvio.
- varmistaa, että rakentamisen, esirakentamisen ja materiaalien päästöjen vähentäminen edistyy aikataulussa.

kaupunkiympäristön toimialan tulee yhteistyössä Helsingin kaupungin asunnot Oy:n kanssa

- lisätä puurakentamista ja muita toimia rakentamisen aikaisten päästöjen vähentämiseksi.

Kaupunginhallitus toteaa, että Hiilineutraali Helsinki -toimenpideohjelmaa päivitetään vuoden 2021 aikana, jolloin toimenpiteiden tiedot saatetaan ajan tasalle.

Kaupunginhallitus toteaa, että toimenpideohjelman päivityksen yhteydessä toimenpiteiden kuvauksiin on tarkoitus lisätä vaikutusarvio.

Kaupunginhallitus toteaa, että rakentamisen, esirakentamisen, materiaalien ja muiden epäsuorien päästöjen vähentämismahdollisuuksia selvitetään, kehitetään ja otetaan käyttöön sekä Helsingissä että valtakunnallisesti. Epäsuoria päästöjä voidaan vähentää mm. kiertotaloutta ja puurakentamista edistämällä.

Kaupunginhallitus toteaa, että Hiilineutraali Helsinki 2035 -ohjelman toteuttaminen on sisällytetty tytäryhteisöjen omistajastrategioissa asetettuihin tavoitteisiin. Kaupunkiympäristön toimialan tulee lisätä erilaisia toimia rakentamisen aikaisten päästöjen vähentämiseksi yhteistyössä Helsingin kaupungin asunnot Oy:n ja muiden tytäryhteisöjen kanssa.

Ympäristöpoliittisten tavoitteiden toteutuminen hankinnoissa

Kaupunginvaltuuston 2012 hyväksymät ympäristöpoliittiset tavoitteet eivät ole täysin toteutuneet, mutta hankintojen vastuullisuutta on alettu kehittää viime vuosina. Uudessa hankintastrategiassa ja ympäristöpolitiikassa ympäristövastuullisuuteen liittyvät linjaukset ovat aiempia painokkaampia.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan tulee

- vahvistaa asiantuntijaresursseja ympäristöystävällisten hankintojen tukemiseen.
- järjestää hankintakoulutusta, jossa perehdytään vastuullisuuskriteerien hyödyntämiseen.

toimialojen, virastojen ja liikelaitosten tulee

- käynnistää aktiivinen markkinavuoropuhelu ympäristö- ja vastuullisuusnäkökohtien ottamiseksi huomioon ympäristövaikutuksiltaan merkittävässä hankinnoissa.

kaupunginkanslian tulee

- edistää sitä, että tytäryhteisöt käynnistävät markkinavuoropuhelua ympäristö- ja vastuullisuusnäkökohtien ottamiseksi huomioon ympäristövaikutuksiltaan merkittävässä hankinnoissa.

Kaupunginhallitus toteaa, että 14.12.2020 hyväksytyn Helsingin hankintastrategian teema-alueiden ("Toimivat markkinat ja innovaatioiden edistäminen", "Vaikuttavuus ja vastuullisuus" ja "Hankintojen johtaminen ja hankintataidot") tavoitteiden ja niitä tukevien keskeisten toimenpiteiden toteuttamissuunnittelu on parhaillaan käynnissä. Työtä johtaa hankintojen ohjausryhmä. Teema-alueiden toimenpiteiden edistämistä varten on perustettu työryhmät, joiden toimintaa hankintojen koordinaatioryhmä ohjaa. Parhaillaan tavoitteita toimenpiteineen priorisoidaan, ja niiden etenemisestä tehdään suunnitelmat (projektikortit).

Kaupunginhallitus toteaa, että Helsingin hankintastrategian tavoitteen, "Hankintojen tekemiseen on riittävät henkilöresurssit ja hankintatehtävien toimenkuvat ovat selkeät", yhtenä toimenpiteenä on hankinnoissa

toimivien henkilöiden resurssikartoituksen tekeminen. Tässä yhteydessä tullaan tarkastelemaan myös asiantuntijaresursseja ympäristöystävällisten hankintojen tukemiseksi.

Kaupunginhallitus toteaa, että Helsingin hankintastrategian tavoitteen, ”Henkilöstöllämme on hankintojen tekemiseen tarvittava osaaminen”, toimenpiteinä mainitaan kaupunkiyhteisen hankintojen koulutusohjelman suunnittelu ja kaupunkiyhteisen hankintojen koulutusohjelman toteuttaminen. Vastuullisuuskriteereiden hyödyntämiseen perehdytetään koulutusohjelman toteuttamisen yhteydessä.

Kaupunginhallitus toteaa, että Helsingin hankintastrategian tavoitteena on, että ”Tunnistamme ja analysoimme strategisesti merkittävien hankintojen toimittajamarkkinat”. Lisäksi hankintastrategian tavoitteena on, että ”Meillä on toimintamalleja ja kriteerejä vastuullisuuden ja vaikuttavuuden edistämiseksi hankinnoilla”. Molempien tavoitteiden toimenpiteinä tulee tehdä markkina-analyysyjä ja käydä markkinavuoropuhelua strategisesti merkittävien hankintojen valmistelun varhaisessa vaiheessa, ennen hankintamenettelyn käynnistämistä, jotta saadaan tietoa uusista vaihtoehdoista ja jotta voidaan selvittää markkinoiden kykyä vastata suunnittelemiimme kriteereihin ja vaatimuksiin.

Kaupunginhallitus toteaa edellä mainittujen tavoitteiden ja niitä koskevien toimenpiteiden lisäksi, että hankintastrategian kirjauksen mukaisesti strategian linjaukset on viety tavoitteiksi, toimenpiteiksi ja mittareiksi, jotka koskevat koko kaupunkikonsernia. Tytäryhteisöjen tukena markkinavuoropuhelujen toteuttamisessa toimii yhteishankintojen osalta Helsingin Konsernihankinta Oy.

Merellinen Helsinki

Strategiakauden tavoitteita merellisestä Helsingistä on edistetty. Merellisen strategian alkuvuosille aikataulutetuista toimenpiteistä jo puolet on toteutunut joko täysin tai pääosin. Merellisessä kehittämisessä on kuitenkin edelleen hitautta, joka aiheutuu siitä, että asioita hoidetaan monella toimialalla ja niiden rajapinnoissa.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

kaupunginkanslian tulee yhdessä kaupunkiympäristön toimialan ja kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan kanssa

- määritellä Helsingin merellisen kehittämisen johtamisvastuu.
- selvittää, mikä olisi toimiva malli varata merelliselle kehittämiselle määrärahoja kaupunkitasoisesti.
- määritellä vastuutahot vesiliikenteen kehittämiselle ja merellisen huoltoverkoston toteuttamiselle.

Kaupunginhallitus toteaa, että Helsingin merellisen strategian johtamisvastuuta kehitetään perustamalla merellinen ohjaus- ja kumppaniryhmä, jonka tärkeimpänä tehtävänä on Helsingin merellisen strategian tavoitteiden toteutumisen varmistaminen ja merellisen strategian toimintaohjelman sisältämien hankkeiden toteutumisen seuranta. Ohjaus- ja kumppaniryhmän puheenjohtajana toimii elinkeinojohtaja ja ryhmän työtä koordinoidaan elinkeino-osastolta. Ryhmän tavoitteena on paitsi vahvistaa Helsingin kaupungin sisäistä yhteistyötä ja päätöksentekoa merellisissä asioissa, myös laajemmin varmistaa, että Helsingistä muodostuu taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävällä tavalla toimiva vetovoimainen ja paremmin palveleva kaupunki myös merellisten alueiden ja palveluiden osalta. Toimialojen tulee kiinnittää huomiota siihen, että ohjaus- ja kumppaniryhmässä on tarvittava edustus, jotta arviointikertomuksessa todetut johtamisvastuun kehittämistarpeet täyttyvät.

Kaupunginhallitus toteaa, että merellisen strategian toimenpideohjelmaa toteutetaan toimialojen määrärahojen puitteissa. Merellisen strategian toimenpiteiden toteuttamisen ja kaupungin merellisen vetovoiman ja hyvinvoinnin edistämisen varmistamiseksi tarvittava malli määrärahojen varaamiseksi selvitetään vuoden 2022 talousarvion ja toimialojen vuoden 2022 käyttösuunnitelmien laatimisen yhteydessä.

Kaupunginhallitus toteaa lisäksi, että merellisen huollon ja vesiliikenteen kehittämiseksi on perustettu omat ryhmänsä, joissa kulttuuri ja vapaa-ajan sekä kaupunkiympäristön toimialat yhdessä elinkeino-osaston ja merellistä huoltoa toteuttavan kaupungin liikelaitos Staran kanssa pyrkivät selkiyttämään vuoden 2021 aikana muun muassa kummankin kokonaisuuden päävastuutahot. Erityisesti vesiliikenteen kehittämisen osalta tulee tarkastella mallia, jossa kehittäminen keskitetään yhdelle toimialalle. Myös muiden merellisten toimintojen, kuten laituripaikkojen vuokrauksen ja laiturien ylläpitovastuun osalta vastuunjako on syytä selkeyttää.

Toimitilayhtiöiden omistajaohjaus

Toimitilayhtiöiden omistajaohjaus on pääosin järjestetty tarkoituksenmukaisesti. Arviointikertomuksen mukaan konserniohjeessa on täydentämistarpeita.

Arviointikertomuksessa todetaan, että

kaupunginkanslian tulee

- valmistella konserniohjeen täydentäminen siten, että ohjeesta tai sen liitteestä ilmenee, miten toimiohjeiden antaminen eroaa yhtiöis-

sä ja säätiöissä, sekä miten osakeyhtiölain säädökset vaikuttavat yhtiön hallituksen jäsenen toimintaan kaupungin edustajana.

- toimia siten, ettei konserniohjeen ennakkokantamenettelyn ja nykyisen käytännön välillä ole ristiriitaa ostopalveluna hankittavien toimitusjohtajien valinnassa.

kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan tulee

- edelleen parantaa tiedonkulkua siten, että kaupunkiympäristön toimiala olisi tietoisempi omistajaohjaukseen liittyvistä toimista ja vastaavasti kaupunginkanslialle välittyisivät olennaisimmat tiedot tiloja hallinnoivalta kaupunkiympäristön toimialalta.

Kaupunginhallitus toteaa, että voimassa olevan konserniohjeen mukaan ”tytäryhteisöjä ovat yhteisöt, joissa kaupungilla on kirjanpitolaissa tarkoitettu määräysvalta. Tytäryhteisöön rinnastetaan myös kaupungin määräysvaltaan kuuluva säätiö.” Konserniohjetta täydentävässä hyvässä hallinto- ja johtamistavassa kaupunkikonsernissa on todettu vastaavasti. Konserniohjeen määräyksiä toimiohjeiden antamisesta sovelletaan tämän mukaisesti yhteneväisesti ja samoin periaattein sekä kaupungin tytäryhteisöihin että -säätiöihin, eikä soveltamiskäytännössä ole tähän mennessä tunnistettu tarvetta eritellä toimiohjeiden antamista koskevia määräyksiä tai käytäntöjä yhteisöjen ja säätiöiden välillä. Konserniohjeen nykyiset määräykset toimiohjeiden antamisesta mahdollistavat joustavasti erilaisten tilanteiden huomioimisen sekä kattavat, tarpeen mukaan, yhteisöjen ja säätiöiden ko. tilanteessa olennaisen hallintoelimen.

Edelleen konserniohjeessa todetaan, että ”konserniohjetta noudatetaan kaupunkikonserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä, säännöistä tai osakassopimuksesta muuta johdu. Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä. Yhteisön johdon on ilmoitettava ristiriidasta välittömästi kirjallisesti konsernijohdolle tai kaupunginkanslialle. Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen hallituksen ja toimitusjohtajan oikeudellista asemaa tai vastuuta.” Edelleen konserniohjetta täydentävässä hyvässä hallinto- ja johtamistavassa on todettu, että ”hyvä hallinto- ja johtamistapa -ohjeesta voidaan poiketa, mikäli se on ristiriidassa yhteisöä koskevan lainsäädännön, osakassopimuksen tai yhtiöjärjestyksen/sääntöjen kanssa”.

Konserniohjeen mukaisesti osakeyhtiön hallituksen jäsen noudattaa toimessaan osakeyhtiölakia ja vastaavasti säätiön hallituksen jäsen säätiölakia. Sekä osakeyhtiö- että säätiölain keskeisenä, myös hallituk-

sen työskentelyä ohjaavana periaatteena on se, että yhtiön/säätiön johdon on huolellisesti toimien edistettävä yhtiön/säätiön etua, ja säätiön osalta myös säätiön tarkoituksen toteutumista. Konserniohjetta täydentävään hyvä hallinto- ja johtamistapa -ohjeen hallitustyöskentelyä ohjaavaan kappaleeseen on osaltaan sisällytetty osakeyhtiölain keskeisiä periaatteita yhdenvertaisuudesta (OYL 1:7 §) ja hallituksen yleistoimivallan rajoista (OYL 6:2 §).

Em. lakien keskeisten periaatteiden noudattaminen ei kuitenkaan pois sulje sitä, että samanaikaisesti hallituksen jäsen noudattaa konserniohjetta. Edelleen konserniohjeessa on todettu, että se ei muuta tytäryhteisöjen hallituksen ja toimitusjohtajan oikeudellista asemaa tai vastuuta. Jos osakeyhtiölain/säätiölain ja konserniohjeen välillä havaitaan ristiriitaa, on tästä ilmoitettava välittömästi kirjallisesti konsernijohtolle ja kaupunginkanslialle. Asiaa selvitetään tällöin yhdessä konsernijohton kanssa, ja konserniohjaus voi tarvittaessa erillisellä toimiohjeella tukea hallitusten jäseniä. Jos konserniohjeen sisällössä havaitaan pysyvä ristiriita osakeyhtiö- tai säätiölain kanssa, valmistellaan tältä osin konserniohjeen muuttaminen.

Kaupunginhallitus toteaa, että konserniohjeessa ei ole toistaiseksi katsottu tarkoituksenmukaiseksi toistaa tarkasti osakeyhtiölain, säätiölain tai muiden yhtiön johdon työskentelyä ohjaavien lakien sisältöä, jotta säilytetään aikaa kestävä joustavuus konserniohjeessa ja omistajaohjauksessa. Nykyisten konserniohjeen määräysten on katsottu kattavan tarkoituksenmukaisesti sekä yhteisöjen että säätiöiden toimiohjeiden antamisen, mutta asiaa tarkastellaan konserniohjeen ja hyvän hallinto- ja johtamistavan seuraavan päivituksen yhteydessä.

Kaupunginhallitus toteaa, että lähtökohtaisesti keskinäiset ja tavalliset kiinteistöyhtiöt (toimitilayhtiöt) hallinnoivat toimialansa mukaisesti tiettyä kiinteistöä tietyllä alueella, eikä niiden rajatun toiminnan osalta ole normaalitilanteessa tarvetta aktiiviseen omistajaohjaukseen. Ko. yhtiöiden toiminnassa tavoitteena on kiinteistön hyvä hoito ja kustannustehokas toiminta. Tällä hetkellä joissakin toimitilayhtiöissä ostopalveluna hankittu isännöinnin kokonaispalvelu kattaa myös ns. toimitusjohtajan tehtävän, joka vastaa käytännössä suurelta osin isännöitsijän tehtävää. Korvaus toimitusjohtajan tehtävästä maksetaan osana isännöintipalvelua.

Kaupunginhallitus toteaa, että arviointikertomuksessa tarkoitetuissa tilanteissa toimitilayhtiöissä ei ole ennakkokantamenettelyn näkökulmasta katsottu olevan kyse toimitusjohtajan tehtävästä vaan osana isännöintipalvelua hankittavasta työstä, sen nimikkeestä riippumatta. Ennakkokantamenettelyn piiriin kuuluvien asioiden tarkennustarpeita ar-

vioidaan myös tältä osin konserniohjeen ja hyvän hallinto- ja johtamistavan seuraavan päivityksen yhteydessä.

Kaupunginhallitus toteaa, että kaupunginkanslian ja toimialojen yhteistyötä konserniohjauksen asioissa, kuten tytäryhteisöjen hallitusten jäsenten nimeämisessä sekä talousarviotavoitteiden ja sittemmin omistajastrategioiden valmistelussa, on vahvistettu viime vuosina. Yhteistyön kehittämistä kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan sekä muidenkin toimialojen välillä tullaan edelleen kehittämään ja parantamaan tulevaisuudessa, jotta kaupunki saa tytäryhteisöistään pitkällä aikavälillä mahdollisimman paljon toiminnallista ja/tai taloudellista hyötyä.

Esittelijän perustelut

Tarkastuslautakunta pyytää 25.5.2021 mennessä kaupunginhallituksen lausuntoa arviointikertomuksen 2020 suosituksista.

Tarkastuslautakunta hyväksyi 13.4.2021 vuoden 2020 arviointikertomuksen.

Kuntalain (410/2015) 121 § mukaan tarkastuslautakunnan tulee laatia kaupunginvaltuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta arviointikertomus valtuustolle. Helsingin kaupungin hallintosäännön 21 luvun 2 §:n mukaan tarkastuslautakunta hankkii arviointikertomuksesta kaupunginhallitukselta ja tarvittaessa muilta kaupungin toimielimiltä lausunnot, jotka toimitetaan valtuustolle yhdessä arviointikertomuksen kanssa.

Arviointikertomus 2020 on esityslistan liitteenä.

Esittelijä toteaa, että tarkastuslautakunnan antamassa arviointikertomuksessa esitetyistä suosituksista olisi annettava päätösehdotuksen mukainen lausunto.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Mauno Rönkkö, erityissuunnittelija, puhelin: 310 36279
mauno.ronkko(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Tarkastuslautakunnan lausuntopyyntö, kaupunginhallitus
- 2 Arviointikertomus 2020 hyväksytty 13.4.2021

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

17.05.2021

Asia/5

Tiedoksi

Tarkastuslautakunta

Päätöshistoria

Työterveysliikelaitoksen johtokunta 05.05.2021 § 11

Tarkastuslautakunta 13.04.2021 § 38

HEL 2020-006250 T 00 03 00

Päätös

Tarkastuslautakunta päätti hyväksyä arviointikertomuksen vuodelta 2020 sekä hankkia siitä kaupunginhallitukselta ja muilta kaupungin toimielimiltä tarvittavat lausunnot 25.5.2021 mennessä toimitettaviksi kaupunginvaltuustolle yhdessä arviointikertomuksen kanssa.

Lisäksi tarkastuslautakunta päätti perua kokouksensa 20.4.2021.

Käsittely

13.04.2021 Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan

Esteelliset: tarkastuslautakunnan jäsen Juhani Strandén
Esteellisyyden syy: yhteisöjääviys (hallintolain 28.1 § kohta 5)

Tarkastuslautakunnan jäsen Juhani Strandén ei osallistunut arviointikertomuksen aiheen Olympiastadionin perusparannus- ja uudistamishanke käsittelyyn.

Esittelijä muutti ehdotustaan siten, että kappaleeksi kaksi lisätään seuraava: Samalla tarkastuslautakunta päätti perua kokouksensa 20.4.2021.

Tarkastuslautakunta hyväksyi esittelijän muutetun ehdotuksen.

06.04.2021 Ehdotuksen mukaan

12.05.2020 Ehdotuksen mukaan

Esittelijä

tarkastusjohtaja
Timo Terävä

Lisätiedot

Minna Tiili, arviointipäällikkö, puhelin: +358931036545

17.05.2021

Asia/5

---

minna.tiili(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566